

Білак Н. М.
студентка IV курсу спеціальності «Початкова освіта»,
Лалак Н. В.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена проблемі використання мультимедійних технологій навчання в початковій школі. З'ясовано сутність поняття «мультимедіа», зацентовано увагу на доцільності використання в практиці початкової школи окремих видів мультимедіа додатків: мультимедіа-презентацій, мультимедіа-тренажерів, електронних мультимедіа-видань, електронних навчально-наочних посібників, електронної енциклопедії.

Ключові слова: мультимедійні технології навчання, початкова школа, мультимедіа-презентації, мультимедіа-тренажери, електронні мультимедіа-видання.

В умовах інтеграції України в європейський освітній простір сьогодні набуває актуальності проблема пошуку шляхів підвищення ефективності та результативності навчального процесу в початковій школі. У Державному стандарті початкової освіти зазначено, що до ключових компетентностей здобувачів освіти відносять інформаційно-комунікаційну компетентність, яка передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного спілкування засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуація [3]. Сучасний соціокультурний процес характеризується глобалізацією масмедійного простору.

Підґрунтям впровадження мультимедійних технологій навчання до освітнього простору є властивість мультимедіа – гармонійне інтегрування різних видів інформації. За рахунок інтенсифікації сприйняття школярами навчального матеріалу стає можливим залучити учнів початкової школи до процесу пізнання як суб'єктів навчальної діяльності. Разом з тим, впровадження мультимедійних технологій в практику початкової школи й досі залишається на дискусивно-експериментальному рівні.

Сьогодні багато наукових досліджень присвячено

новітнім інформаційно-комунікаційним технологіям. Зокрема, у роботах Ю. Казакова, Л. Шевченко розкрито педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Окремі аспекти використання інформаційних технологій у практиці початкової школи досліджувались в працях О. Суховірського, В. Шакотько, О. Шиман та ін. Цікавими для нашого дослідження є праці науковців (Ю. Громова, І. Мураль, Л. Югова та ін.), у яких висвітлено практичний досвід використання мультимедіа у початковій школі.

Науковці аргументують, що впровадження мультимедіа в освіту підносить навчання на якісно новий рівень за рахунок використання в мультимедіа-ресурсах різних способів подання інформації (високоякісна графіка й анімація, відео- і звуковий супровід текстів). Це зумовлює необхідність подальшого розвитку розроблених теоретичних положень щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у практиці початкової школи.

Мета статті: з'ясувати сутність поняття «мультимедіа» та розкрити особливості використання мультимедійних технологій навчання у початковій школі.

У тлумачному словнику української мови знаходимо, що «мультимедіа» (від англ. multi – багато і від лат. media – носій, засіб, середовище, посередник) часто вживається як аналог терміну «засоби масової комунікації» (друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет) [6]. В загальноприйнятому визначенні «мультимедіа» – це спеціальна інтерактивна технологія, яка за допомогою технічних і програмних засобів забезпечує роботу з комп'ютерною графікою, текстом, мовленнєвим супроводом, високоякісним звуком, статичними зображеннями й відео.

У електронних тлумачниках «мультимедіа» визначається у різний спосіб: як взаємодія візуальних і аудіо ефектів під керуванням інтерактивного програмного забезпечення; дані, які включають в себе різні форми природної для людини інформації (звук і відео); одночасне використання різних форм представлення інформації та її обробка в єдиному об'єкті-контейнері.

Водночас, термін «мультимедіа» часто використовують для позначення носіїв інформації, які дозволяють зберігати значні об'єми даних і забезпечують достатньо швидкий доступ до них, наприклад CD – Compact Disk, DVD – Digital Versatile Video Disk. Іншими словами, під терміном «мультимедіа» можна розуміти й мультимедійну програму-оболонку, й продукт, який створено на

основі мультимедійної технології, й комп'ютерне забезпечення. Разом з тим, мультимедіа – це окремий вид комп'ютерної технології, який об'єднує в собі традиційну статичну візуальну інформацію (текст, графіку), так і динамічну – мовлення, музика, відеофрагменти, анімація.

Як показує практика, відмінною рисою мультимедіа є навігаційна структура, що забезпечує інтерактивність – можливість безпосередньої взаємодії з програмним ресурсом. Інтерактивність технологій мультимедіа передбачає «живий» зв'язок між користувачем і програмою, зокрема, за бажанням, можна задати індивідуальний темп роботи в межах програми, установити швидкість подачі матеріалу, кількість повторень тощо. Таке задоволення індивідуальних потреб особистості в навчанні й дозволяє говорити про гнучкість технологій мультимедіа.

Аналіз літератури з проблеми дослідження дає можливість виокремити певні особливості мультимедіа, які сприяють удосконаленню навчального процесу у початковій школі. Зокрема, це:

- інформаційна насиченість ресурсу (одночасне гармонійне інтегрування різних видів інформації – високоякісної графічної, звукової, фото і відеоінформації);

- органічне поєднання навчальної й ігрової складових мультимедіа;

- інтерактивність програмних засобів;

- наявність зручних засобів навігації по мультимедіа продукту;

- фіксація особистих досягнень школярів у процесі роботи.

Програмні засоби мультимедіа включають в себе мультимедійні додатки й засоби створення мультимедійних додатків. Так, до мультимедійних додатків навчального призначення можна віднести: мультимедіа-презентацію, слайд-шоу, електронний звіт, мультимедіа-довідь, електронний журнал, віртуальний тур, мультимедіа-видання, flash-, shockwave-ігри (навчальні ігри, розміщені, як в Інтернеті (on-line), так і на різних носіях (off-line), мультимедіа-тренажери, навчальні мультимедіа-системи, лінгвістичні мультимедіа-системи, мультимедійні Internet-ресурси.

З огляду на зазначене, вважаємо доцільним застосування в практиці початкової школи окремих видів мультимедіа додатків: мультимедіа-презентації, мультимедіа-тренажери, електронні мультимедіа-видання, електронні навчально-наочні посібники, електронна енциклопедія. Зупинимось на них детальніше.

Одним з найбільш поширених засобів унаочнення

навчального матеріалу є мультимедіа-презентація. Інформативність електронних презентацій набагато вище традиційних за рахунок мультимедійності – наявності не лише тексту і графіки, але й анімації, відео та звуку. Мультимедійні презентації надають можливості здійснювати віртуальну взаємодію користувача з об'єктами або процесами пізнання, які знаходять своє відображення на екрані. Іншими словами, використання мультимедіа-презентацій дозволяє створювати інформаційний і візуальний образ об'єкту, який досліджується, імітувати реальність за допомогою участі в процесах, що відбуваються на екрані [5, с. 49].

Використання мультимедіа-презентацій дозволяє вчителю зручно й ефективно візуалізувати статичну й динамічну інформацію, самостійно готувати завдання, підбирати навчальний матеріал, що відповідає змісту конкретної теми будь-якої базової дисципліни. Наприклад, учитель може легко підготувати для молодших школярів навчальну презентацію з курсу природознавства за темою «Ми – мешканці Галактики». У традиційному навчанні підготовка зазначеного уроку викликає низку труднощів, які пов'язані з необхідністю продемонструвати учням динамічні елементи (обертання Землі навколо вісі відносно інших планет; рідкісні явища (зорепад) або процеси, які недоступні для звичайного сприймання (сонячні випромінювання, астероїдне кільце планети Сатурн, комета Галлея тощо) [2, с. 55].

Мультимедіа-тренажери – це навчально-тренувальні програмні продукти, які орієнтовані на відпрацювання учнями певної вікової категорії умінь й придбання навичок з конкретної дисципліни. Відмінність сучасних тренажерів від традиційних полягає в можливості імітувати різні життєві й навчальні ситуації використовуючи технології мультимедіа. Зокрема, високоякісну анімацію, тривимірну (3D) графіку, музику MIDI (Musical Instrument Digital Interface), цифровий інтерфейс музичних інструментів (стандарт, що дозволяє приєднувати до комп'ютера цифрові музичні інструменти) тощо.

Перевага використання мультимедіа-тренажерів у початковій школі полягає в різноманітності варіантів ігрових навчальних завдань; привабливості, виразності форми подання матеріалу; наявності різних форм заохочення та наданні мультимедіа-ресурсом своєчасної допомоги. Використання в практиці початкового навчання мультимедійних тренажерів забезпечує діяльнісний підхід молодших школярів до засвоєння і закріплення знань [2, с. 58]. Крім того, використання мультимедіа-тренажерів дозволяє організовувати відтворення учнями знань,

способів навчальних дій, оволодіння певними вміннями та опанування навичками в найбільш сприятливих для учнів молодшого шкільного віку умовах – ігрових.

Електронні мультимедіа-видання можна визначити як засіб комплексного інформаційного впливу на особистість, порівнянної з радіо, кіно і телебаченням. В основу побудови електронних мультимедіа-видань покладено принцип взаємного доповнення друкованого та комп'ютерного компонентів, коли з одного боку, учень отримує можливість під час вивчення конкретної теми працювати з таким звичним засобом, як книжка, а з іншого, – скористатися найновішим інформаційним засобом – комп'ютером. У цьому разі мультимедіа-видання забезпечують таке подання інформації, яке важко, а іноді навіть неможливо відобразити в друкованому вигляді, наприклад, анімаційну демонстрацію рідкісних явищ, процесів віддалених у часі або на відстані тощо [4, с. 9].

Електронний навчально-наочний посібник – електронне навчальне видання, що містить сукупність наочних матеріалів, представлених засобами мультимедіа. Його використання є ефективним при організації репродуктивної роботи учнів, коли вчителю необхідно наочно підтвердити або конкретизувати мовні повідомлення. Крім того, такі посібники є доцільними при постановці вчителем навчальних проблем. Так, використовуючи на уроках математики електронні навчально-наочні посібники у вчителя з'являється можливість візуалізувати, наприклад, тривимірні моделі геометричних фігур. На сьогодні існує значна кількість електронних навчально-наочних посібників, які орієнтовані на учнів молодшого шкільного віку. Зокрема, електронні навчально-наочні посібники від VIP.KM [<http://vip.km.ru>] з природознавства, біології, геометрії, астрономії тощо.

Електронна енциклопедія – довідкове електронне видання основних відомостей з однієї або кількох галузей знання та практичної діяльності, систематизованих за різними ознаками, доповнених аудіо- та відеоматеріалами, програмними засобами пошуку і відбору довідкової інформації. Такі електронні енциклопедії можуть стати у нагоді при організації дослідницької роботи молодших школярів. Наприклад, «Дитяча електронна енциклопедія Кирила і Мефодія» включає початкові, необхідні для молодшого школяра поняття про світ і людину, про існуючі цивілізації, історичні епохи, видатних діячів минулого й сучасного, цікаві явища природи тощо й дозволяє молодшим школярам здійснювати цікаві мультимедійні подорожі у «світ знань» [1, с. 57].

Таким чином, знання вчителем початкової школи видів мультимедійних технологій дозволяє педагогічно обґрунтовано використовувати потужні дидактичні можливості мультимедіа у навчально-виховному процесі молодших школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах / Т. Бульбах // Початкова школа. – 2015. – №3. – С.56-57.

2. Гуржій А. Дидактичне призначення і роль аудіовізуальних електронних засобів як автономних мультимедійних засобів навчання / А. Гуржій // Педагогіка і психологія. – 2015. – №4. – С.54-60

3. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>. – Назва з екрана.

4. Кітаєва М. Використання мультимедійних технологій технологій / М. Кітаєва // Початкова освіта. – 2011. – №38. – С.7-9.

5. Онишків З. Мультимедіа в початковій школі / З. Онишків // Початкова школа. – 2012. – №5. – С.48-50.

6. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eslovyk.com/>. – Назва з екрана.

The article is devoted to the problem of using multimedia learning technologies in primary school. The essence of the concept of «multimedia» has been determined, attention has been focused on the expediency of using some types of multimedia applications in the primary school practice: multimedia presentations, multimedia simulators, electronic multimedia editions, electronic teaching aids, electronic encyclopedias.

Key words: multimedia learning technologies, primary school, multimedia presentations, multimedia simulators, electronic multimedia editions.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>